

Quan es tanca una porta s'obre una finestra

Publicat per [Interacció](#) [1] el 30/09/2020 - 11:59 | Última modificació: 30/09/2020 - 15:02

[KEA \(European Affairs\)](#) [2], [European Commission](#) [3] i [Econcult](#) [4]

Hem viscut un Sant Jordi confinats i un altre sota el sol rabiós de juliol. Les mones de pasqua ens han arribat a través de les pantalles, i ara que podem sortir al carrer i reunir-nos amb mesura, en les hem empescat totes per apagar les espelmes dels pastissos d'aniversari sense escampar el virus entre tots els comensals. **Sembla que portem així tota la vida, però encara no ha passat ni un any des que vam sentir a parlar per primera vegada de la covid-19.**

L'impacte econòmic, social i cultural ha estat tan immediat i brutal, que s'han generat informes pràcticament des del primer moment. La majoria de dades extretes fins ara no són comparables, però no per això deixen de ser impactants. El mateix passa amb les mesures sorgides per apaivagar els efectes d'aquesta crisi sense precedents: la forma no harmoniosa d'informar sobre les mesures, les diferents terminologies i les diverses competències administratives arreu de la Unió Europea dificulten les comparacions.

Comparables o no, **cal recopilar els efectes i mesures produïts fins al moment per afavorir anàlisis més exhaustius en el futur.** L'informe '[The impact of the COVID-19 pandemic on the Cultural and Creative Sector](#) [5]' posa de manifest els efectes de la pandèmia en el Sector Cultural i Creatiu (SCC) europeu i els esforços duts a terme tant des de l'àmbit públic com des del privat per minimitzar-los.

Ens estem movent de la precarietat cap a la misèria.

La consultoria europea independent [KEA](#) [6] cita les poc encoratjadores paraules de l'[informe](#) [7] publicat pel [Zurich Centre for Creative Economies](#) [8] (ZCCE) per presentar-nos els devastadors efectes que la nova crisi mundial està tenint en un sector tradicionalment fràgil:

- **Disminució significativa de la despesa en recreació i cultura** al Regne Unit (10%), a Alemanya (7%), a França (6%) i a Itàlia (5%)
- Pèrdues de desenes de milers d'euros diaris pel fet (tanmateix necessari) d'haver de **limitar l'audiència i vetllar per una cultura segura.**
- **Greu afectació de l'economia local de les ciutats europees** que comptaven amb una alta ocupació en el sector de les arts.

Ara bé, quan es tanca una porta s'obre una finestra; i és que no tot són males notícies pel sector cultural i creatiu. Tal i com ja han recollit altres informes similars, **les plataformes que ofereixen continguts en línia han estat les**

grans beneficiades d'aquest terrabastall. De la mateixa manera, la demanada de videojocs i la venda online de llibres físics han crescut.

Si bé aquesta nova situació precària ha assotat amb força i de forma inesperada la cultura, les respostes per apaivagar el cop no s'han fet esperar. **L'informe diferencia entre les mesures públiques i les dutes a terme per les organitzacions internacionals de les iniciatives d'àmbit privat.** A continuació us oferim un recull d'algunes d'aquestes mesures.

Algunes de les accions concretes de la **Comissió Europea** han estat:

- Proposar un pressupost reforçat a llarg termini (2021-2027) de 1.100 mil milions d'euros
- Redirigir alguns plans de finançament de les arts escèniques, fent una crida per recolzar la cultura digital i la mobilitat virtual.
- Donar suport a la plataforma '[Creative Unite](#) [9]', que ofereix un espai comú pels artistes i treballadors de la cultura i facilita l'intercanvi de coneixements.

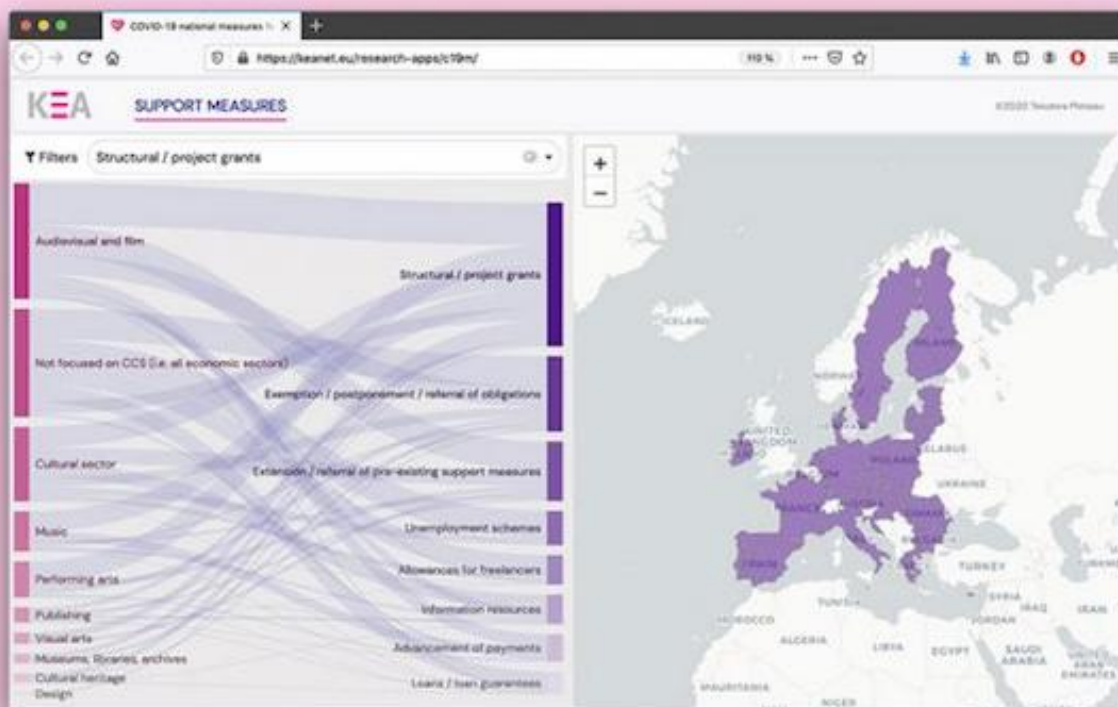
Al seu torn, la **UNESCO** ha treballat en:

- La publicació de l'informe '[Museos de todo el mundo frente a COVID-19](#) [10]', que vam presentar a [Interacció](#) [11]
- El llançament del moviment '[ResiliArt](#) [12]', que consisteix en una sèrie de debats virtuals entre artistes i professionals de la indústria.

Entre d'altres mesures, el **Consell d'Europa** ha dut a terme les següents accions:

- L'elaboració una [llista](#) [13] d'activitats culturals accessibles fàcilment online.
- L'edició del '[Faro Convention](#) [14]', que ha destacat la necessitat de noves formes de contribuir a la gestió del patrimoni cultural col·lectiu després de la crisi de la covid-19.

Pel que fa a **KEA**, i malgrat la complexitat a l'hora de fer paral·lelismes i comparacions, destaca l'elaboració d'un [mapa](#) [15] que classifica les diverses mesures en subsectors i en funció de la seva rellevància:

De la mateixa manera, l'informe inclou un capítol on es fa una pinzellada de les accions dutes a terme pel sector privat, fent al·lusió a organitzacions i empreses com ara Impala (l'organització comercial que representa a les empreses de música independent), Netflix o Spotify.

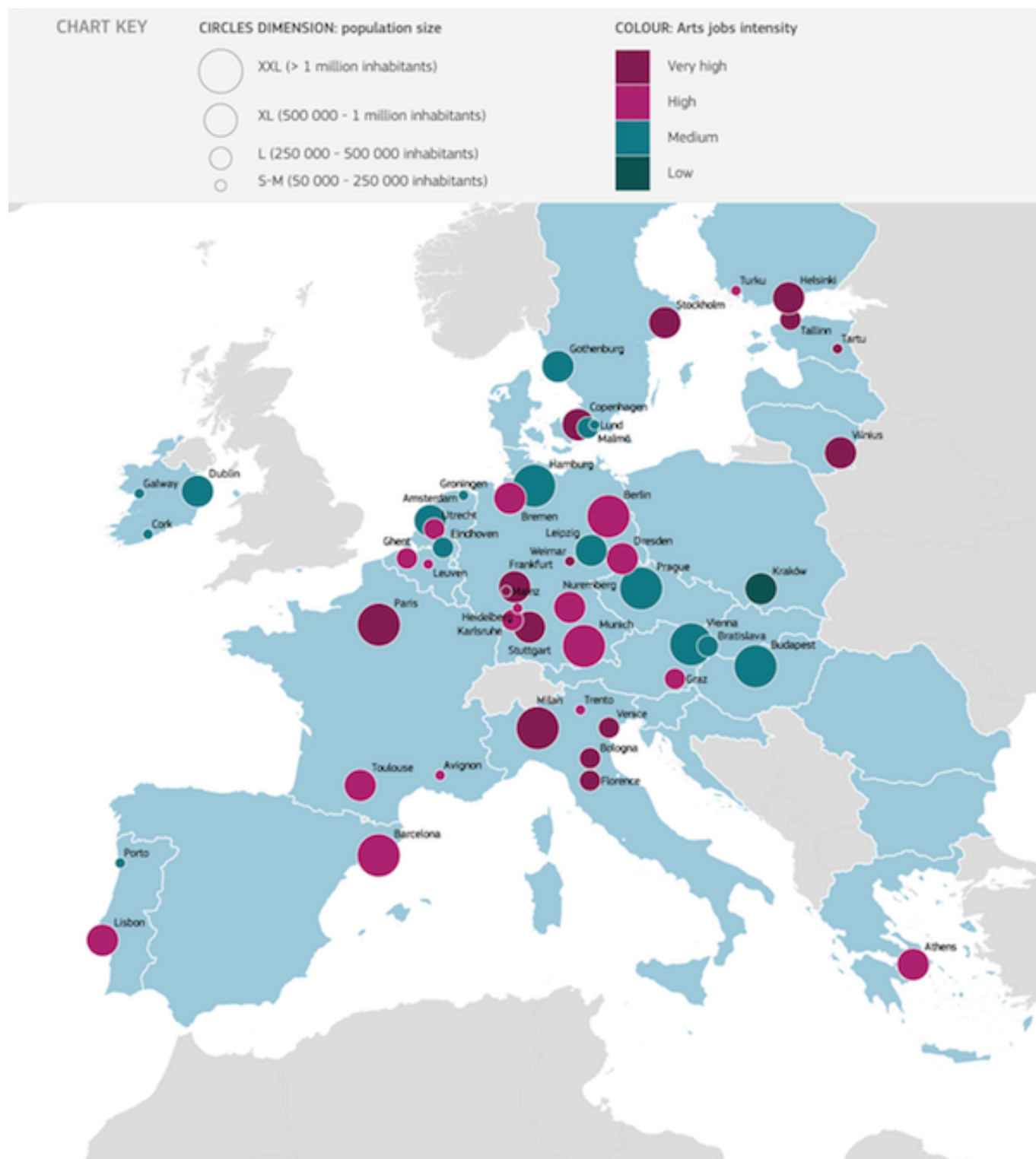
Les ciutats europees en temps de pandèmia

L'informe no oblidia la **contribució de les autoritats locals i regionals**, que considera fonamentals rescatar la cultura de les regions i ciutats europees. Al costat de París i Berlin, Barcelona és una de les ciutats mencionades pel fet de ser “una de les primeres ciutats en prendre mesures per a mantenir el teixit cultural de la ciutat amb una barreja de subvencions, desgravacions fiscals i exempció de lloguers, així com iniciatives per a promoure esdeveniments virtuals.”

En relació als reptes sense precedents que la pandèmia de la COVID-19 ha plantejat a les ciutats europees, el document '[European Cultural and Creative Cities in COVID-19 times](#) [16]' elaborat per la Comissió Europea identifica i posa en valor els nous formats d'esdeveniments que han estat experimentant algunes d'elles per arribar millor als públics locals i a les comunitats més properes, tot garantint la sostenibilitat financera de les activitats culturals. Així doncs, aquest document es fa ressò dels governs nacionals i els municipis que han emès una àmplia gamma de mesures polítiques (des de subvencions compensatòries fins a exempcions fiscals) per mantenir viva la capital cultural europea, alhora que estan donant a les institucions culturals, a les empreses i als treballadors el temps necessari per adaptar-se als temps post-COVID.

Abans, les grans ciutats europees mantenien la seva oferta i activitat cultural gràcies al turisme. Ara, el document de la Comissió Europea assenyalava que el **turisme de proximitat podria ajudar a compensar les pèrdues del**

turisme internacional, mentre que els nous serveis culturals que satisfacin les necessitats de la societat (educatius, sanitaris, mediambientals...) poden ajudar a restaurar el teixit social europeu i el benestar de les persones.

Intensitat de treballs artístics 30% de les principals ciutats culturals i creatives europees.

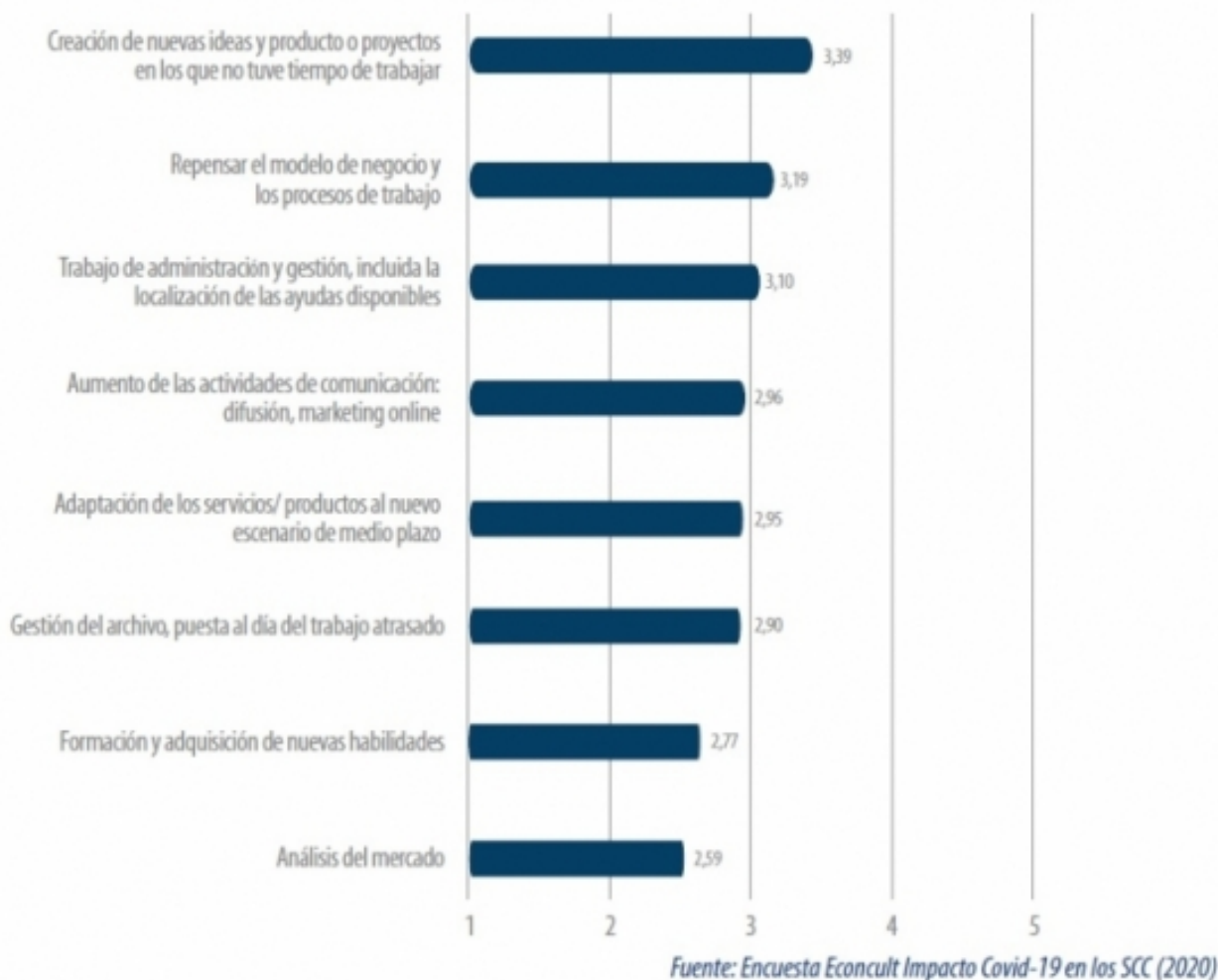
D'Europa a Espanya

De la mateixa manera que els informes d'escala global han sorgit amb rapidesa, els informes a petita escala, centrats en l'impacte que la pandèmia ha tingut a cada un dels estats o territoris, no han trigat a arribar. En el cas de l'Estat espanyol '[Anàlisi del impacto del covid-19 sobre las organizaciones y agentes culturales en España](#) [17]' és un dels destacats, i es basa en les gairebé 800 respostes d'agents culturals de totes les comunitats autònomes a un qüestionari telemàtic dissenyat per Econcult.

Els enquestats i enquestades han assignat bona part del seu temps a la creació de noves idees o projectes en els que no han tingut temps per treballar anteriorment (3,39), així com a replantejar el seu model de negoci o els processos de treball (3,19).

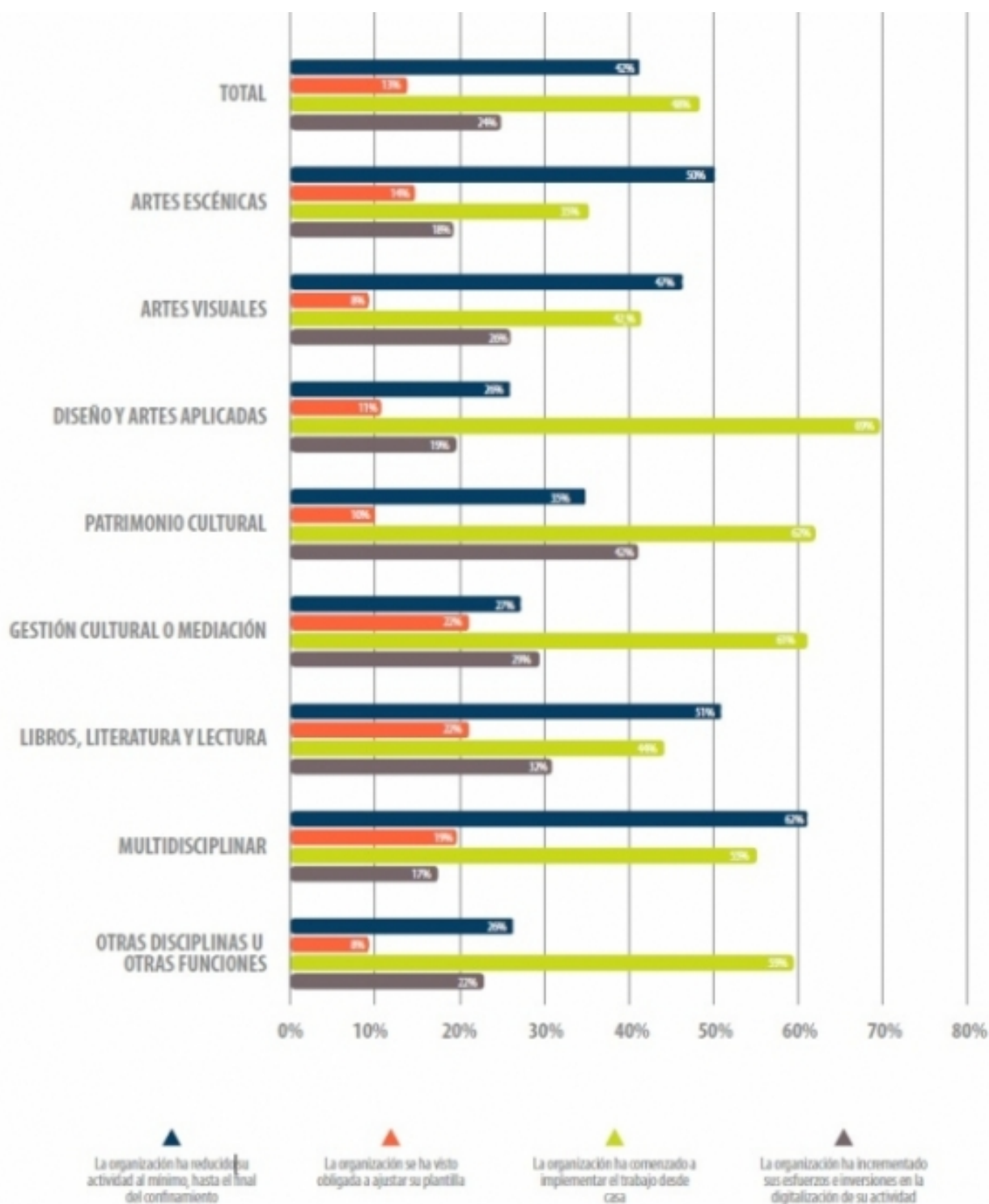
En canvi, tal i com s'aprecia a la següent taula, l'elaboració d'anàlisis del mercat i la formació de noves habilitats són les activitats a les quals s'ha dedicat menys temps:

Gràfica 10. Acciones realizadas por los agentes culturales durante el confinamiento

L'informe també permet observar com, degut a la situació de confinament, el 48% de les organitzacions enquestades han implementat el teletreball. Tanmateix, també hi ha hagut un percentatge força alt d'organitzacions (el 42,7%) que han reduït la seva activitat al mínim com a conseqüència de la cancel·lació de concerts i altres esdeveniments.

Fuente: Encuesta Econcult Impacto Covid-19 en las SCC (2020)

Els resultats de l'enquesta realitzada per Econcult, mostren que el sector cultural i creatiu creu que és d'especial interès promoure les polítiques públiques des de l'oferta, mentres que l'estímul de la demanda no es percep tan útil.

I ara què?

A mig termini i en el cas espanyol, **l'informe d'econcult ens adverteix de la possibilitat de trobar-nos en un escenari indesitjable**, caracteritzat per la pèrdua d'autonomia del sector cultural (per la precarietat i irregularitat laboral, l'atomisme empresarial i les dificultats d'accés al finançament) i una creixent instrumentalització per part tant del mercat (estructures oligopolistes globals, digitalització de processos i continguts) com de l'Estat

(dependència del finançament públic, discrecionalitat política, tendències populistes, retallada de drets culturals, creixent censura...) En definitiva, un escenari que ens podria dur a una aproximació a la cultura com un luxe reservat per a determinades elits.

L'alternativa és entendre la cultura com un dret bàsic de la ciutadania. Aquest escenari dibuixa la centralitat de la cultura per a un desenvolupament humà i ambientalment sostenible, tenint present l'Agenda 21 de la Cultura. Pel desenvolupament de la vitalitat de l'ecosistema cultural es fa més necessari que mai ressaltar el valor social de la cultura, la dignificació de la feina cultural, les accions de governança estratègica (coordinació entre nivells de l'Administració territorial, coordinació transversal entre sectors productius), la millora de la vertebració de el sector cultural o l'aplicació de principis i estratègies d'economia social.

Si eixemplem la mirada i ens fixem de nou en el conjunt d'Europa, **l'informe de KEA considera que la crisi és l'oportunitat de reconèixer la importància econòmica i social del sector cultural i creatiu** per a fomentar la cohesió social, fer que els indrets i territoris siguin atractius per la població local i els turistes i proporcionar llocs de treball. El SCC juga un paper crucial en el benestar de les comunitats i la cohesió social.

No tot és blanc o negre, hem de trobar la manera de veure el got mig ple malgrat les adversitats. Segons l'informe, aquests són els principals reptes als quals cal plantar cara:

- Mobilitzar als treballadors culturals com a agents de la cooperació mundial
- Abordar la desigualtat a través de la cultura
- Reconèixer l'acceleració dels canvis de comportament
- Fomentar la col·laboració entre les petites empreses i operadors per tal de crear recursos creatius, viables i sostenibles.

Per aplanar el camí, KEA conclou el seu informe amb un seguit de propostes:

- Integrar la intervenció artística en l'elaboració de polítiques
- Incorporar la dimensió cultural en la política social
- Adaptar les polítiques per tenir més en compte el canvi digital.

Al seu torn, i posant el focus novament en les ciutats europees i els seus sectors culturals i creatius, **l'informe de la Comissió Europea alerta de la precarietat dels treballadors de la cultura** (segons dades de l'Eurostat el 32% del treball cultural a Europa és autònom, mentre que en d'altres sectors es parla del 14%). En els casos de baixes mèdiques, especialment en un moment d'emergència sanitària per la COVID-19, encara es poden accentuar més les diferències entre sectors.

Per això, les polítiques culturals que proposa l'informe miren de posar remei a situacions com aquestes i a l'impacte negatiu de la pandèmia en les ciutats europees i els seus sectors culturals i creatius:

- Dissenyar nous models de negoci i nous formats, especialment digitals, per assegurar les mesures

sanitàries i al mateix temps assegurar la sostenibilitat de les activitats culturals i creatives.

- Desenvolupar nous partenariats entre diferents governs però també entre organitzacions públiques i privades per al finançament.
- Co-crear i estrènyer vincles entre comunitats locals.
- Canvis de criteri en les subvencions (per exemple, tenir en compte les comunitats locals o els públics escolars)
- Cooperar amb altres sectors per desenvolupar nous serveis de benestar (educació, salut mental i física, turisme de proximitat, medi ambient, etc.) i fer més evident la contribució de la cultura en la construcció de societats més resilients i amb major benestar.

I ara què? Mantenir la passió per la cultura i no desistir, és una opció. Però també treballar per aconseguir el reconeixement que es mereix i, de retruc, les ajudes i mesures que necessita per seguir tirant endavant.

PDF

- [The impact of the COVID-19 pandemic on the Cultural and Creative Sector](#) [5]
- [European Cultural and Creative Cities in COVID-19 times](#) [16]
- [Análisis del impacto del covid-19 sobre las organizaciones y agentes culturales en España](#) [17]

HTML

- [The impact of the COVID-19 pandemic on the Cultural and Creative Sector](#) [18]
- [European Cultural and Creative Cities in COVID-19 times](#) [19]
- [Análisis del impacto del covid-19 sobre las organizaciones y agentes culturales en España](#) [20]

[5]

[16]

[17]

[Inicieu sessió](#) [21] o [registreu-vos](#) [22] per a enviar comentaris

Categories: Informe

Etiquetes: avaluació de polítiques culturals

Etiquetes: treball cultural i professionals

- [23]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2020/quan-tanca-porta-obre-finestra>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://keanet.eu/about/>

[3] <https://ec.europa.eu/>

[4] <http://www.econcult.eu/es/>

[5] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/impact-of-covid-19-pandemic.pdf>

[6] <https://keanet.eu/>

[7] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/research_note_2_en_1405_final_1.pdf

[8] <https://www.zhdk.ch/departement/dkv/zcce>

[9] <https://creativesunite.eu/>

[10]

https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/museums_around_the_world_in_the_face_of_covid-19.pdf

[11] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2020/cal-cop-de-ma>

[12] <https://en.unesco.org/news/resiliart-artists-and-creativity-beyond-crisis>

[13] <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/access-to-culture-during-COVID-19#%7B>

[14] <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/-/the-new-faro-convention-brochure-the-way-forward-with-heritage>

[15] <https://keanet.eu/research-apps/c19m/>

[16] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/european_cultural_and_creative_cities_in_covid-19_times.pdf

[17] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/esp-covid-19_compressed.pdf

[18] <http://www.digitalmeetsculture.net/article/the-impact-of-the-covid-19-on-the-cultural-and-creative-sector/>

[19] <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/european-cultural-and-creative-cities-covid-19-times>

[20] <http://www.econcult.eu/es/publicaciones/analisis-del-impacto-del-covid-19-las-organizaciones-agentes-culturales-espana/>

[21] <https://interaccio.diba.cat/>

[22] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[23] <https://interaccio.diba.cat/node/8326>